

Notitie Evaluatie beleid kinderopvang en luchtkwaliteit

Versie 1.4: 16 mei 2024

Samenvatting

In mei 2022 heeft de gemeente het beleid kinderopvang en luchtkwaliteit vastgesteld. Op basis van dit beleid kan worden afgeweken van GGD-adviezen bij nieuwe kinderopvanglocaties, indien de GGD negatief adviseert in verband met een niet optimale luchtkwaliteit. Dit beleid is nu geëvalueerd. Gebleken is dat afgelopen twee jaar de gemeente slechts bij één locatie van de 45 nieuwe locaties heeft afgeweken van het advies. Dit ondanks het gegeven dat het beleid onder druk van de kinderopvangorganisaties is ingesteld, omdat zij zich teveel belemmerde voelden door de adviezen van de GGD. Het beleid is daarmee niet nodig. Geadviseerd wordt het beleid in te trekken en altijd de GGD-adviezen te volgen.

Op dit moment heeft de gemeente geen apart beleid voor agrarische kinderopvang. De gemeente staat Agrarische kinderopvang niet toe op pluimvee- en varkenshouderijen, met het oog op risico's door endotoxines, fijnstof en geur. Omdat dit conform de GGD-adviezen is, stelt de gemeente hiervoor geen apart beleid vast. Bij agrarische kinderopvang toetst de gemeente altijd op luchtkwaliteit. De gemeente toetst niet op geurhinder omdat het in deze specifieke situatie niet mogelijk is vast te stellen wat een aanvaardbare leefomgeving is. Ouders maken zelf een afweging tussen de positieve aspecten van een agrarische omgeving en de negatieve aspecten (waaronder mogelijk geurhinder).

Inhoud

1. Aanleiding evaluatie beleid.....	3
2. GGD-beleid kinderopvang en milieu.....	3
3. Huidig beleid Barneveld kinderopvang en luchtkwaliteit.....	5
4. Luchtkwaliteit in Barneveld.....	6
5. Geurbelasting in Barneveld	8
6. Gezondheidseffecten bij kinderen	8
7. Kinderopvang in Barneveld	9
8. Uitvoering beleid kinderopvang en luchtkwaliteit juni 2022 tot heden	10
9. Agrarische kinderopvang.....	11
10. Conclusie: hoe doelmatig is het beleid	12
11. Advies	12

1. Aanleiding evaluatie beleid

Gemeenten in Nederland hebben de opdracht toezicht te houden op de kinderopvang. Aanvragen voor kinderopvang legt de gemeente voor advies voor aan de GGD. De GGD toetst of de aanvrager aan de voorwaarden van de Wet kinderopvang voldoet en kijkt daarbij ook naar milieu en gezondheid. De GGD hanteert hierbij de landelijke GGD-richtlijn Veehouderij en Gezondheid [1] en de GGD-richtlijn Luchtkwaliteit en Gezondheid [2].

De GGD gaat bij kinderopvang uit van een hoger beschermingsniveau dan de wettelijke normen en dan wat voor de functie wonen gebruikelijk is. De reden hiervoor is dat kinderen een extra gevoelige groep zijn voor luchtverontreiniging (zie H6).

Als locaties te dicht bij drukke verkeerswegen of veehouderijen liggen geeft de GGD een advies de aanvraag voor registratie in het Landelijk Register Kinderopvang (LKR) af te wijzen. De gemeente is niet verplicht het advies van de GGD te volgen. Als er goede redenen voor zijn, dan kan de gemeente van het advies afwijken. De gemeente Barneveld kent een hoge dichtheid aan veehouderijen en er lopen twee snelwegen door de gemeente. Hiermee wordt het aantal potentiële locaties voor kinderopvang, vooral in het buitengebied, beperkt. Om niet bij elke aanvraag een ad-hoc afweging te moeten maken heeft de gemeenteraad op 25 mei 2022 het “Beleid gevoelige groepen kinderopvang luchtkwaliteit” vastgesteld (zie bijlage 1 van deze notitie). Toen zijn er ook twee moties aangenomen:

- Motie 4: PRO'98, ChristenUnie en Burgerinitiatief hebben een motie ingediend (M1140) waarin de partijen het college oproepen om voortvarend aan de slag te gaan met het verbeteren met de luchtkwaliteit in onze gemeente en binnen 2 jaar het beleid te heroverwegen en zo nodig met een nieuw voorstel terug te komen bij de gemeenteraad.
- Motie 5: PRO'98 en ChristenUnie roepen het college op om bij nieuwe kinderopvang locaties die niet voldoen aan de normen van de GGD:
 - een fijnstofmeter te laten installeren om de luchtkwaliteit te monitoren.
 - te bekijken of er op de locatie zelf maatregelen genomen kunnen worden om de luchtkwaliteit van het gebouw te verbeteren.
 - afspraken te maken met de locaties over de communicatie richting ouders over de hogere fijnstofwaarden dan de normen van de GGD.

Deze notitie betreft de in motie 4 gevraagde evaluatie van het beleid en een advies met betrekking tot voortzetting van het beleid. In deze notitie wordt ook ingegaan op de inhoud van motie 5.

Er is geen relatie tussen dit beleid en het Schone Lucht Akkoord (SLA). Dit beleid gaat over hoe we toetsen aan luchtkwaliteit terwijl het SLA gaat over hoe we een betere luchtkwaliteit kunnen bereiken.

2. GGD-beleid kinderopvang en milieu

De GGD gaat uit van zones rondom bronnen van luchtverontreiniging (verkeerswegen, veehouderijen). Binnen deze zones adviseert de GGD in principe negatief om kinderopvang toe te staan. Met het hanteren van deze zones gaat de GGD uit van het voorzorgsprincipe. Gezondheidseffecten treden namelijk ook op bij concentraties onder de wettelijke normen.

Zonering luchtkwaliteit bij verkeerswegen

Door emissie van uitlaatgassen zijn de gehalten stikstofdioxide nabij drukke wegen verhoogd. Voor gevoelige functies streeft de GGD daarom een minimumafstand tot aan drukke wegen na. De uitstoot van het wegverkeer is sinds 2008 (ingangsdatum Besluit gevoelige bestemmingen – 01-08-2009)

ongeveer gehalveerd. De GGD past daarom vanaf 9 maart 2023 de volgende nieuwe afstandscriteria toe bij het beoordelen van aanvragen van nieuw te vestigen locaties voor kinderopvang [3]:

- De locatie mag niet binnen 150 meter (was 300 meter) van de rand van snelwegen liggen.
- De locatie mag niet binnen 25 meter (was 50 meter) van de rand van drukke wegen binnen de bebouwde kom liggen.

De minimale afstand tussen een kinderopvanglocatie en de rand van drukke wegen buiten de bebouwde kom (50 m) is per 9 maart 2023 niet gewijzigd.

De GGD voert geen luchtkwaliteitsberekeningen uit. Bij verkeerswegen geldt altijd de zonering. De reden hiervoor is dat ook beneden de NO₂-normen nog gezondheidseffecten kunnen optreden.

Zonering luchtkwaliteit bij veehouderijen

De GGD hanteert een zone van 250 meter voor *pluimvee- en varkenshouderijen*, waarbinnen mogelijk sprake is van gezondheidsrisico's door luchtverontreiniging [4]. Voor aanvragen voor kinderopvang buiten deze zone adviseert de GGD ten aanzien van luchtkwaliteit positief. Ten tijde van het opstellen en vaststellen van het Beleid kinderopvang en luchtkwaliteit (tot mei 2022) adviseerde de GGD negatief bij een aanvraag voor kinderopvang binnen deze zone.

Voor *geitenhouderijen* geldt altijd een minimale afstand van 500 meter [4]. Voor *melkveebedrijven en paarden- en ponyhouderijen* hanteert de GGD geen minimale afstand, omdat de uitstoot van dit type bedrijven over het algemeen veel kleiner is dan die van varkens- en pluimveehouderijen [4].

Op dit moment hanteert de GGD *varkens- en pluimveehouderijen* maatwerk voor aanvragen voor kinderopvang binnen de zone van 250 meter. Ligt een kinderopvang minder dan 100 m van een pluimvee- of varkenshouderij, dan volgt altijd een negatief advies. Indien de kinderopvang ligt binnen de zone van 100 tot 250 m van een pluimvee- of varkenshouderij, dan beoordeelt het team Milieu en Gezondheid van de GGD de nieuwe situatie. Het team Milieu en Gezondheid geeft een positief advies als:

- a) uit berekeningen blijkt dat de bijdrage van het betreffende bedrijf aan het gehalte fijnstof aan de overschrijding van de WHO-advieswaarde (15 µg/m³) gelijk of minder is dan 3 % [5]. Dit komt overeen met een maximale bijdrage van 0,45 µg/m³, én
- b) er niet meer dan 15 intensieve veehouderijen mogen liggen binnen een straal van 1 km.

Als de bijdrage van een bedrijf meer is dan 3 % zijn er merkbare (extra) negatieve effecten op de gezondheid van kinderen door de ligging van de kinderopvang nabij dat bedrijf.

Veehouderij endotoxinen

Indien de luchtkwaliteit ter plaatse van een kinderopvanglocatie voldoet aan de norm voor fijnstof, doet de GGD geen onderzoek naar endotoxinen¹. De GGD hanteert voor endotoxinen een advieswaarde van 30 EU/m³. Op dit moment wordt geen onderzoek naar endotoxinen uitgevoerd omdat er nog geen bruikbare meetmethode beschikbaar is.

Veehouderij geurbelasting

De GGD toetst niet op geurbelasting.

¹ Endotoxinen zijn celwandresten van bepaalde bacteriën en kunnen tot luchtwegirritatie en ontstekingsreacties leiden. Endotoxinen zijn dus geen levende micro-organismen, ze kunnen daarom geen infectieziekten overbrengen. Endotoxinen maken onderdeel uit van fijnstof (PM10), maar zitten ook in het grovere stof (PM10 tot PM100). Ze lijken een relevante merker voor vee-gerelateerde blootstelling, voorspellend voor gezondheidseffecten.

Veehouderij zoönose

Ten aanzien van zoönose² stelt de GGD geen zonering voor, maar geeft de GGD adviezen hoe met goede hygiëne maatregelen (handen wassen) en vaccinatie de risico's kunnen worden beperkt.

De GGD hanteert bij toetsing bij veehouderijen een minimale omvang van 250 kippen, 25 varkens en/of 50 geiten. Dit is in afwijking van het Besluit activiteiten leefomgeving (BAL). Het BAL gaat bij de definitie van een milieubelastende activiteit uit van 10 stuks rundvee, 15 varkens, 350 kippen en 25 overige landbouwhuisdieren BAL art 3.200.

Communicatie richting ouders over zonering geitenhouderijen

De GGD gaat in de inspectierapporten bij een positief advies bij locaties die liggen binnen een afstand van 500 m tot 2 km van een geitenhouderij, aangeven dat wel sprake is van een licht verhoogd risico op longontsteking.

3. Huidig beleid Barneveld kinderopvang en luchtkwaliteit

Luchtkwaliteit

De gemeente volgt in principe de adviezen van de GGD. Om meer ruimte te scheppen voor kinderopvang heeft de gemeente in mei 2022 het Beleid kinderopvang luchtkwaliteit vastgesteld.

Conform dit beleid gelden de volgende criteria bij een besluit waarin het GGD-advies niet is gevolgd:

- Gastouderopvang is binnen de bebouwde kom overal toegestaan waar planologisch de functie 'wonen' geldt.
- Op locaties buiten de bebouwde kom moet de luchtkwaliteit ter plaatse van de opvang beter zijn van het gemiddelde van de directe omgeving (straal 2 km) én (motie 5):
 - o er moet een fijnstofmeter worden geïnstalleerd,
 - o er moeten maatregelen worden genomen om luchtkwaliteit te verbeteren
 - o er moet communicatie richting ouders worden gevoerd over de luchtkwaliteit

Geur

Het huidige beleid kinderopvang en luchtkwaliteit gaat niet in op geur.

De gemeente toetst wel aan geurhinder indien voor een kinderopvang een omgevingsvergunning nodig is en er *geen* sprake is van functionele verbondenheid:

- Gebouwen met een bijeenkomstfunctie voor kinderopvang zijn in ieder geval geurgevoelige gebouwen (artikel 5.91 Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl). Het moet dan wel gaan om een gebouw waar ook bedden staan. Het gaat hier dus om dagopvang met slaapgelegenheid voor kinderen tot 4 jaar. En ook om 24-uursopvang. Aan de 24-uursopvang is geen leeftijd gekoppeld. Buitenschoolse opvang (BSO) valt hier niet onder, omdat er geen bedden aanwezig zijn.

Het moet ook gaan om een bedrijfsmatige opvang (kinderdagverblijf (KDV)). De oppas aan huis of een gastouder (voorziening gastouderopvang (VGO)), zoals omschreven in de Wet kinderopvang, die 1 of meer kinderen in een woning opvangt of verzorgt, valt niet onder een bijeenkomstfunctie voor kinderopvang. De omschrijving van het begrip in het Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl) stelt dit expliciet.

² Een zoönose is een infectieziekte die van dier op mens kan overgaan. In Nederland voorkomende zoönosen zijn COVID-19, de ziekte van Lyme, Q-koorts.

Als meer dan 6 kinderen (inclusief de eigen kinderen) worden opgevangen is conform de Wet kinderopvang geen sprake meer van een VGO maar van een KDV.

- VGO en BSO hoeven onder de geldende milieuregelgeving dus niet te worden getoetst aan geur. Nieuwe KDV wel. Deze kunnen alleen mogelijk gemaakt worden met een omgevingsvergunning omgevingsplanactiviteit (OPA) of een buitenplanse omgevingsactiviteit (BOPA). Bij deze vergunningen moet worden getoetst of sprake is van een evenwichtige toedeling van functies aan locaties. Hierbij dient te worden getoetst aan de geurregelgeving waaronder onze eigen geurverordening.

4. Luchtkwaliteit in Barneveld

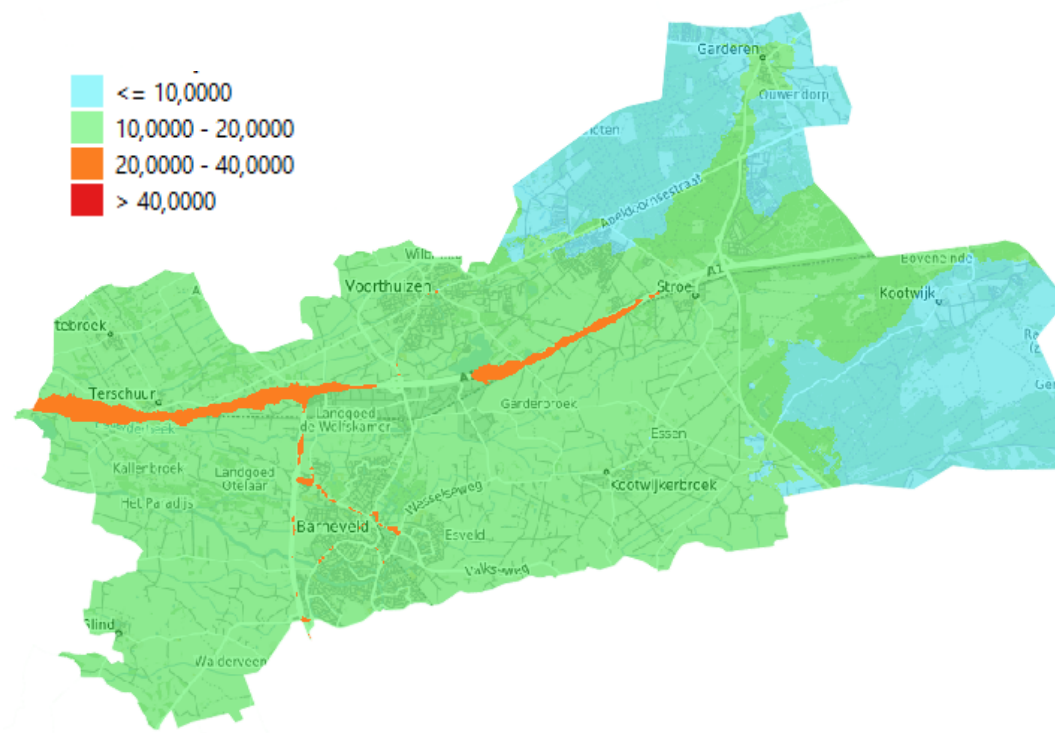
In de navolgende tabel zijn de huidige wettelijke luchtkwaliteitsnormen opgenomen en de WHO-advieswaarden uit 2005 en 2021.

Tabel 1: normen luchtkwaliteit

	Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl) art. 2.4 en 2.5	WHO 2005	EU-voorstel 2030	WHO 2021
PM10 jaar	40 µg/m ³	20 µg/m ³	20 µg/m ³	15 µg/m ³
PM10 dag	50 (max 35 d/jr)		45 µg/m ³ (max 18 d/jr)	45 µg/m ³ (max 4 d/jr)
PM2,5 jaar	25 µg/m ³	10 µg/m ³	10 µg/m ³	5 µg/m ³
PM2,5 dag			25 µg/m ³ max 18 d/jr)	15 µg/m ³ (max 4 d/jr)
NO ₂ jaar	40 µg/m ³	40 µg/m ³	20 µg/m ³	10 µg/m ³
NO ₂ dag			50 µg/m ³ (max 18 d/jr)	25 µg/m ³ (max 4 d/jr)
NO ₂ uur	200 µg/m ³		200 µg/m ³ (max 1x/jr)	

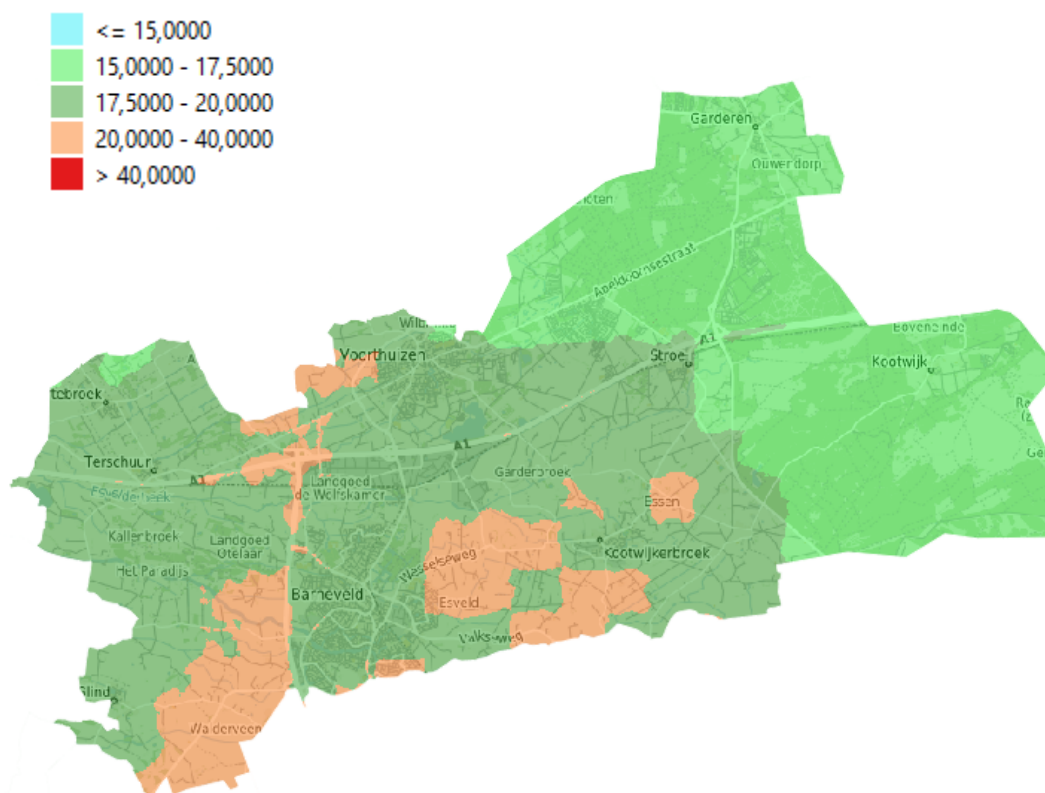
Overschrijdingen van de nieuwe EU grenswaarden (2030) voor luchtkwaliteit betreffen fijnstof en stikstofdioxide. Overschrijdingen van de WHO-advieswaarde voor stikstofdioxide treden alleen op direct nabij de snelwegen (A1 en A30) en de uitvalswegen vanuit Barneveld naar de A30.

In de navolgende kaart zijn de gehalten NO₂ weergegeven (bron: atlas voor de leefomgeving 2023).

Figuur 1: Gehalten NO_2 in de lucht ($\mu\text{g}/\text{m}^3$) (bron: Atlas voor de leefomgeving 2023)

In onderstaande figuur zijn de gehalten fijnstof (PM_{10}) weergegeven.

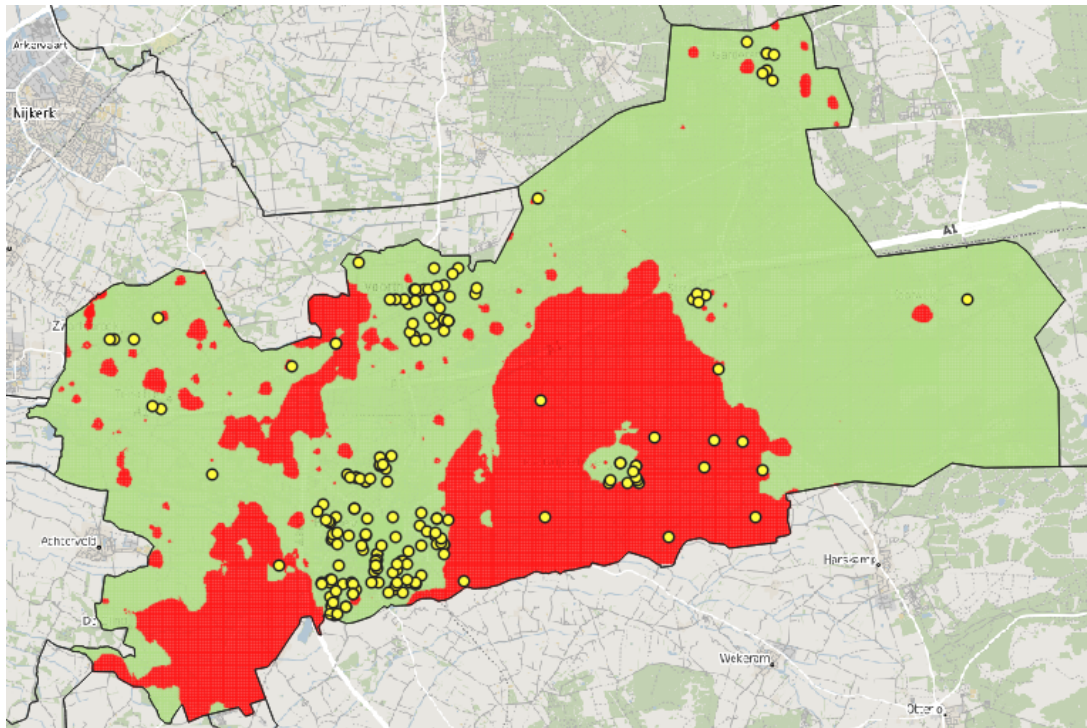

Figuur 2: Gehalten fijnstof (PM_{10}) in de lucht ($\mu\text{g}/\text{m}^3$) (bron: Atlas voor de leefomgeving 2023)

In de gebieden met relatief veel veehouderijen wordt nog niet voldaan aan de nieuwe EU-grenswaarden die naar verwachting in 2030 van kracht worden.

5. Geurbelasting in Barneveld

De achtergrondbelasting (in odour units (OU)) is weergegeven in de navolgende figuur.

Figuur 3: Kinderopvanglocaties gele stippen. Rood achtergrondbelasting $> 10 \text{ ou/m}^3$, groen $< 10 \text{ ou/m}^3$

Uit de kaart blijkt dat in het algemeen de kinderopvanglocaties liggen in een gebied met een aanvaardbare achtergrondbelasting door geur.

6. Gezondheidseffecten bij kinderen

Fijnstof

Ten opzichte van volwassenen zijn kinderen extra kwetsbaar voor de gevolgen van blootstelling aan luchtverontreiniging. Dit komt doordat kinderen relatief veel lucht inademen, in verhouding tot hun lichaamsgewicht. Ook hebben zij kleinere longen en luchtwegen. En hun luchtwegen en longblaasjes zijn nog in ontwikkeling. Kinderen verblijven verder meer tijd in de buitenlucht en bewegen daar veel door sport en spel, met een groter ademminuutvolume tot gevolg. Kinderen hebben bovendien nog een zich ontwikkelend zenuwstelsel. Ook voor effecten op de ontwikkeling van het zenuwstelsel lijken kinderen extra gevoelig. Kinderen kunnen daarnaast extra gevoelig zijn doordat zij relatief vaker astma en infecties aan de luchtwegen hebben door andere oorzaken. Blootstelling aan fijn stof kan bij pasgeboren kinderen leiden tot sterfte aan luchtweginfecties [6].

In 2021 heeft de WHO de luchtkwaliteitsnormen voor fijnstof aangescherpt. Uit de meest recente literatuur bleek dat de gevolgen van fijnstof voor de gezondheid groter waren dan aanvankelijk ingeschat.

Na de invoering van ons beleid Kinderopvang en Luchtkwaliteit in 2022 is voor zover bekend geen nieuwe informatie over gezondheidseffecten van luchtverontreiniging beschikbaar gekomen, die aanleiding zou kunnen geven het beleid te verruimen.

NO₂

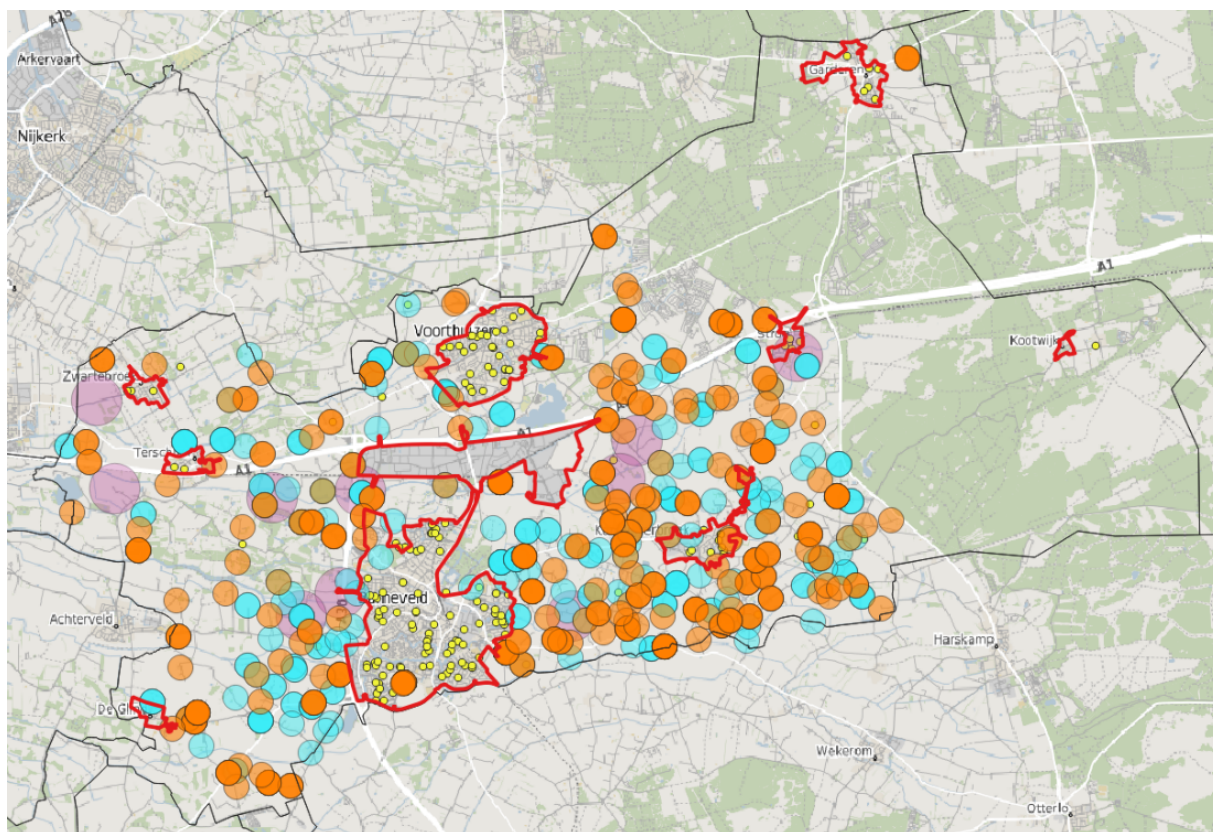
Blootstelling aan stikstofdioxide leidt tot nadelige effecten op de luchtwegen en longen. Bij kinderen leidt het tot een verhoogde kans op astma. Ook wordt het waarschijnlijk geacht dat er nadelige effecten zijn op hart en bloedvaten [8].

7. Kinderopvang in Barneveld

In de Wet kinderopvang is geregeld dat alle locaties voor kinderopvang moeten worden geregistreerd in het Landelijk Register Kinderopvang (LRK). Bij een aanvraag neemt de gemeente een besluit en zorgt bij een positief besluit voor registratie in het LRK. Uit dit register blijkt dat in onze gemeente op 189 adressen in totaal 2648 kinderen worden opgevangen. Er wordt onderscheid gemaakt in 4 soorten kinderopvangvoorzieningen:

1. Buitenschoolse opvang (BSO): er zijn 27 BSO locaties in de gemeente Barneveld. 1055 plaatsen
2. Kinderdagverblijf, tot 2018 ook peuterspeelzaal genoemd (KDV): er zijn 33 KDV locaties in de gemeente Barneveld. 842 plaatsen
3. Voorziening voor gastouderopvang (VGO): er zijn 128 VGO locaties in de gemeente Barneveld. 751 plaatsen
4. Gastouderbureau (GOB): er zijn 4 gastouderbureaus in de gemeente Barneveld (deze bieden geen eigen opvangplaatsen, deze bureaus bemiddelen voor de gastouders).

In de navolgende figuur zijn de kinderopvanglocaties weergegeven. Op de kaart zijn ook de veehouderijen weergegeven met aandachtsgebied (250 meter voor pluimvee- en varkenshouderijen en 500 meter voor geitenhouderijen).

Figuur 4: Kinderopvanglocaties geel, pluimveehouderijen blauw (zone 250 m), varkenshouderijen bruin (zone 250 m) en geitenhouderijen paars (zone 500 m), grens bebouwde kom rood

Uit de figuur blijkt dat de kinderopvanglocaties zich in het algemeen buiten de aandachtzones van veehouderijen bevinden. Dit met uitzondering van Stroe. Uit de figuur blijkt ook dat in het buitengebied grote zones zijn waar kinderopvang buiten de aandachtsgebieden van veehouderijen maar heel beperkt mogelijk is. De kinderopvanglocaties zijn vrijwel alle gelegen binnen de bebouwde kom. De aandachtscirkels van veehouderijen vallen maar voor een heel beperkt deel binnen de grenzen van de bebouwde kom. Op een aantal locaties is dat nu nog het geval maar zal dat in de toekomst niet meer het geval zijn in verband met woningbouw waardoor bedrijven hun activiteiten beëindigen.

Vraag naar kinderdagverblijven:

Op basis van de data in de LKR blijkt dat gemiddeld in Nederland er 1 opvangplek per 23 inwoners. In Barneveld is dat eveneens 1 opvangplek per 23 inwoners. Het aantal plaatsen in Barneveld is daarmee gelijk aan het gemiddelde in Nederland. Het aantal kinderen per inwoner is in Barneveld wel hoger dan gemiddeld in Nederland. In Barneveld is 21 % van de bevolking jonger dan 14 jaar, in Nederland is dat 15 %.

In februari 2024 is door de gemeente bij meerdere aanbieders van kinderopvang in de gemeente Barneveld navraag gedaan naar wachtlijsten. De aanbieders geven aan dat er een (lange) wachtlijst is en daarmee een hoge druk op de opvangaanbieders.

8. Uitvoering beleid kinderopvang en luchtkwaliteit juni 2022 tot heden

Sinds de invoering van het Beleid kinderopvang en luchtkwaliteit (mei 2022) zijn de volgende 45 registraties gedaan:

- KDV 3 x (78 kinderen)
- BSO 3 x (98 kinderen)
- VGO 39 x (225 kinderen)

Er zijn 18 checks vooraf uitgevoerd. Hiervan werd in 7 gevallen een negatief GGD-advies afgegeven. Bij geen van deze locaties met een negatief advies is een definitieve aanvraag ingediend.

Van de 45 registraties is er één met een negatief advies van de GGD en drie locaties met een positief advies met daarbij de randvoorwaarde dat alleen eigen kinderen mogen worden opgevangen (wat in de praktijk dus een negatief advies is). De overige 41 registraties zijn met een positief GGD-advies.

De locatie met een negatief advies betrof een locatie te dicht bij de snelweg A1. Omdat de locatie ligt binnen de bebouwde kom heeft de gemeente, conform het Beleid kinderopvang en luchtkwaliteit, de locatie toch geregistreerd bij het LKR. Ook bij de nieuwe afstand die de GGD sinds 2023 hanteert ligt de kinderopvanglocatie binnen de zone van de A1. Conform motie 5 diende bij deze locatie:

- o een fijnstofmeter worden geïnstalleerd. Dit is niet gebeurd omdat Het meten van fijnstof concentraties op een wijze dat goed kan worden getoetst aan de luchtkwaliteitsnormen complex en duur is. Goedkopere methoden waarbij (indicatieve) momentopnamen van de luchtkwaliteit worden verkregen kunnen niet worden gebruikt om vervolgacties af te dwingen. Daar komt bij dat het aanwezige meetnetwerk van samenmeten.nl voldoende inzicht geeft in de plaatselijke luchtkwaliteit.
- o maatregelen te worden genomen om luchtkwaliteit te verbeteren. Dit is niet gebeurd omdat er vrijwel geen locaties zijn toegestaan met een negatief GGD-advies.
- o communicatie richting ouders te worden gevoerd over de luchtkwaliteit. Dit is niet gebeurd omdat dit in regionaal verband is opgepakt. In de werkgroep Gezonde kinderopvang van de GGD is hierover overleg gevoerd. Een concepttekst is gereed en deze wordt ter vaststelling op 3 juni 2024 aan het Bestuurlijk Overleg Publieke Gezondheid (BOPG) voorgelegd.

De drie overige locaties zijn ook geregistreerd omdat het altijd is toegestaan eigen kinderen in de eigen woning op te vangen.

Van deze vier locaties hebben er twee zich inmiddels weer afgemeld voor registratie op de LKR (locaties met opvang eigen kinderen).

9. Agrarische kinderopvang

De gemeente heeft geen apart beleid ten aanzien van agrarische kinderopvang.

Sommige agrarische bedrijven bieden als nevenactiviteit kinderopvang aan. De GGD geeft aan dat in een omgeving met veel ruimte, dieren en natuur, kinderen meer bewegen en overgewicht minder voor komt. Door activiteiten als klimmen, klauteren, graven en rennen ontdekken kinderen hun eigen kunnen en grenzen beter, wat de ontwikkeling van de motoriek stimuleert. Ook zijn kinderen die veel buiten zijn vaak socialer. Zij hebben minder vaak conflicten en helpen elkaar meer. Daarnaast werkt contact met dieren rustgevend en maakt het kinderen weerbaarder.

De GGD geeft ook aan dat naast de vele positieve effecten er ook risico's bij kinderopvang in een agrarische omgeving bestaan. Deze betreffen onder meer blootstelling aan fijnstof, endotoxines en geur en kans op zoönose. De GGD Gelderland Midden heeft een brochure voor houders van agrarische kinderopvang en voor ouders uitgegeven (zie bijlage 2 en 3) waarin nader op de voor- en nadelen van agrarische kinderopvang wordt ingegaan.

Luchtkwaliteit: De gemeente toetst altijd aan de luchtkwaliteitsnormen (fijnstof).

Advies GGD fijnstof endotoxines: De GGD acht de emissies van fijnstof en endotoxines op pluimvee- en varkenshouderijen dermate groot dat zij adviseert op deze bedrijven geen agrarische kinderopvang toe te staan. Dat geldt voor zowel de voorziening gastouderopvang (VGO), kinderdagverblijf (KDV) en buitenschoolse opvang (BSO).

Advies GGD zoönose: Door de verhoogde kans op longontsteking bij geitenhouderijen adviseert de GGD op deze bedrijven geen agrarische kinderopvang toe te staan. Op overige bedrijven kan de kans op het ziek worden van dieren op een agrarische kinderopvang worden verkleind door het hanteren van regels: kinderen moeten bijvoorbeeld hun handen wassen na het buiten spelen. In de brochure van de GGDHVB is dat nader uiteengezet. In de regel kunnen risico's hiermee voldoende worden beheerst.

Advies GGD geur: De GGD toets niet expliciet op geur.

Evenwichtige toedeling van functies

Als voor een agrarische kinderopvang een omgevingsvergunning nodig is, moet de gemeente in het kader van een evenwichtige toedeling van functies aan locaties, toetsen of sprake is van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat. Bij geur is sprake van hinder. Er zijn geen gezondheidseffecten aangetoond door blootstelling aan hogere geurbelastingen. Of sprake is van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat wordt dus bepaald door de mate van hinder die wordt ervaren.

Voor het classificeren van de milieukwaliteit (goed, matig, slecht) kunnen we niet uitgaan van de classificatie uit de Handreiking geurhinder en veehouderij. De relatie tussen geurbelasting en hinder in de Handreiking is vastgesteld bij een heel afwijkende populatie (doorsnee Nederlandse bevolking in het buitengebied). Bij agrarische kinderopvang gaat het om mensen die juist heel bewust een

agrarische omgeving opzoeken voor kinderopvang. In die situatie zal de hinder bij eenzelfde geurbelasting (veel) lager zijn dan vastgesteld in het onderzoek dat ten grondslag ligt aan de classificatie in de Handreiking geurhinder en veehouderij. Omdat de gemeente in deze specifieke situatie niet kan bepalen wat voor de kinderen een goed woon- en leefklimaat is, toetst de gemeente niet op geurhinder.

Verblijf op een agrarische kinderdagverblijf is tijdelijk en vrijwillig. Ouders maken zelf een afweging tussen de positieve aspecten van een agrarische omgeving en de negatieve aspecten (waaronder mogelijk geurhinder). Indien de situatie bij een kinderdagverblijf leidt tot hinder en stress (door geur) kunnen ouders kiezen voor een andere oplossing. Het aandeel agrarische kinderopvang in de totale kinderopvang binnen de gemeente is dermate gering, dat er geen noodzaak is voor ouders kinderen naar een agrarische kinderopvang te brengen.

10. Conclusie: hoe doelmatig is het beleid

Er zijn sinds invoeren beleid 45 locaties geregistreerd. Vier locaties daarvan hebben een negatief GGD-advies maar zijn wel geregistreerd door de gemeente. Drie daarvan mogen conform GGD-advies alleen eigen kinderen opvangen (wat feitelijk een negatief advies is). Een daarvan is nog in bedrijf, de andere twee zijn inmiddels gesloten. De vierde locatie is toegestaan op basis van ons beleid (binnen bebouwde kom).

In de prescreening heeft de GGD 7 maal negatief geadviseerd. Voor geen van deze locaties is uiteindelijk een aanvraag ingediend.

Het blijkt dat in de praktijk toepassing van het beleid sporadisch noodzakelijk is gebleken om kinderopvang mogelijk te maken in afwijking van het GGD-advies. Dit betreft één locatie binnen de bebouwde kom. Het beleid is daarmee niet nodig.

Maatwerk door GGD

Na de vaststelling van ons beleid in mei 2022 heeft de GGD maatwerk ontwikkeld. Als een kinderopvanglocatie dicht bij een pluimvee- of varkensbedrijf ligt, berekent de GGD de bijdrage van dat bedrijf aan het gehalte fijnstof in de lucht. Als die bijdrage heel beperkt is, geeft de GGD een positief advies. Hiermee komt meer ruimte voor kinderopvang in het buitengebied.

Kanttekeningen huidige beleid:

- Afwijken van een negatief GGD advies ingeval een locatie ligt binnen een zone van een drukke verkeersweg is niet wenselijk. Zonering bij wegen is ook binnen de bebouwde kom zinvol. We willen juist gevoelige functies niet op plekken met een mindere luchtkwaliteit.
- Toezicht en handhaving op het installeren en onderhouden van fijnstofmeters is niet doorgevoerd (motie 5). Het meten van fijnstof concentraties op een wijze dat goed kan worden getoetst aan de luchtkwaliteitsnormen is complex en duur. Goedkopere methoden waarbij (indicatieve) momentopnamen van de luchtkwaliteit worden verkregen kunnen niet worden gebruikt om vervolgacties af te dwingen. Wel hebben we inzicht in de plaatselijke luchtkwaliteit via samenmeten.nl.

11. Advies

Luchtkwaliteit

- Het huidige beleid kinderopvang en luchtkwaliteit in te trekken omdat het niet nodig is.
- Altijd de GGD-adviezen te volgen met betrekking tot luchtkwaliteit.

Geur

- Geen specifiek beleid kinderopvang voor geur vast te stellen omdat we uit kunnen gaan van bestaand beleid:
 - o KDV worden getoetst op geurbelasting indien sprake is van een omgevingsvergunning voor een omgevingsplanactiviteit. Bij VGO en BSO geldt deze verplichting niet.
 - o Bij deze toetsing van de voorgrondbelasting gaan we uit van ons eigen geurbeleid.
 - o Bij de toetsing van de achtergrondbelasting gaan we uit van de streefwaarden uit onze gebiedsvisie (zodra deze is vastgesteld).

Agrarische kinderopvang

- Conform GGD-advies niet toestaan op pluimvee-, varkens- en geitenhouderijen.
- Houders van een agrarische kinderopvang moeten ouders verplicht informeren op risico's en het in acht nemen hygiëne maatregelen door vertrekken van de GGD-brochure en/of deze op de website op te laten nemen.
- De gemeente toetst bij agrarische kinderopvang niet op geurhinder, ook niet als voor het realiseren van een agrarische kinderopvang een omgevingsvergunning nodig is en sprake moet zijn van een 'evenwichtige toedeling van functies aan locaties'.

Literatuur:

1. GGD-richtlijn Veehouderij en Gezondheid (RIVM 2020-0092)
2. GGD-richtlijn Luchtkwaliteit en Gezondheid (maart 2023)
3. Brief GGD Gelderland-Midden met kenmerk 230401-0060, met betrekking tot zonering rondom drukke verkeerswegen (6 april 2023)
4. Eindadvies Werkgroep Gezonde Kinderopvang (23 april 2021)
5. Notitie onderbouwing NIBM-grens kinderopvang GGD (2023)
6. [Luchtkwaliteit - hooggevoelige groepen | RIVM](#)
7. [Wat doet geurhinder met de gezondheid? | Atlas Leefomgeving](#)
8. Gezondheidseffecten luchtverontreiniging (Gezondheidsraad, 23 januari 2018)

Bijlagen

1. [Document Barneveld - Bijlage Beleid kinderopvang en luchtkwaliteit.pdf - iBabs Publieksporaal \(bestuurlijkeinformatie.nl\)](#)
2. Informatie voor ouders met kinderen bij agrarische kinderopvang (GGD Midden Gelderland)
3. Brochure voor houders agrarische kinderopvang (GGD Midden Gelderland)